Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Lausunto
16.10.2018

KEHA/3409/2018

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

HE 102/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain liitteen 1 muuttamisesta

Asia: Uudenmaan ELY-keskuksen asiantuntijalausunto

Uudenmaan ELY-keskus kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto ja tulla ympäristövaliokunnan kuultavaksi.

Hallituksen eduskunnalle tekemässä esityksessä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellyttävien hankkeiden luettelon sisältävä lain liite 1 uudistettaisiin. Tarkoituksena on hankeluettelon ajantasaistaminen, sisällön selkiyttäminen sekä yhdenmukaistaminen YVA-direktiivin hankeluettelon kanssa. Uudistamisessa otetaan huomioon Suomen ympäristön erityispiirteet ja kansainväliset sopimukset.

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että YVA hankeluettelon uudistamisessa on tehty paljon tärkeitä ja hyviä muutoksia, jotka edistävät hankeluettelon yhtenäistä tulkintaa ja poistavat tulkinnanvaraisuutta. Muun muassa kohdassa 11) jätehuolto fysikaalis-kemiallinen käsittely on esityksessä muutettu pelkästään kemialliseksi käsittelyksi. Tämä muutos selkeyttää merkittävästi YVA-menettelyn soveltamista jätteenkäsittelyhankkeisiin, joita on varsinkin Uudellamaalla runsaasti. Lisäksi päivityksen perustelutekstissä on selkeytetty muun muassa kohtaa 2 b) ”kiven, soran tai hiekan otto ei tarkoita rakentamisen yhteydessä tehtävää maanrakennustoimintaa eikä maanalaista rakentamista”.

Uudenmaan ELY-keskus esittää seuraavia näkemyksiä mahdollisiksi muutoksiksi tai täsmennyksiksi hallituksen esitykseen.

Hallituksen esitys: **8 c) energian ja aineiden siirto sekä varastointi: öljyn, petrokemian tuotteiden tai kemiallisten tuotteiden varastot, joissa näiden aineiden varastotilavuus on yhteensä vähintään 50 000 kuutiometriä.** Varastosäiliöiden kokoraja on kansallisesti määritelty YVA-direktiivin kokorajaa (200 000 tonnia) matalammaksi. Päivityksen perustelutekstissä on todettu, että kokoraja on asetettu niin, että Suomessa merkittäviä vaikutuksia aiheuttavat varastot tulisivat YVA-menettelyn piiriin. Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että teollisuusalueille tehtävien maanalaisten säiliöiden osalta raja on varsin alhainen, ja ehdottaa rajan nostamisen harkintaa 100 000 kuutiometriin (vastaa n. 60 000 t - 100 000 tonnia riippuen tuotteesta).

UUDENMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
0295 021 000
www.ely-keskus.fi
Y-tunnus 2296962-1
Kirjaamo
PL 36, 00521 Helsinki
kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että alle 100 000 m^3:n kemikaalisäiliöiden rakentamisesta ja toiminnasta ei pääsääntöisesti aiheudu sellaisia ympäristövaikutuksia, joiden käsittely YVA-menettelyssä tuottaisi merkittävää etua ympäristönsuojelun suotuisan tason säilyttämisessä. Tällaisten säiliöiden ympäristövaikutuksia voidaan ehkäistä tehokkaasti ympäristölupakäsittelyn ja muiden, esim. TUKES:n myöntämien lupien kautta. Kemikaalisäiliöitä, ja erityisesti maanalaisia säiliöitä rakennettaessa, toiminnalle ei usein ole toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja etenkään sijainnin suhteen, koska säiliöt rakennetaan teollisuusalueille ja muille jo tiiviissä toiminnassa oleville alueille. Tällöin YVAn alkuperäinen merkitys hämärtyy.

Tarvittaessa arviointimenettelyä voidaan päätöksellä soveltaa yksittäistapauksessa pienempäänkin säiliöhankkeeseen, joka todennäköisesti aiheuttaa hankeluettelon hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Hallituksen esitys: **11 b) jätehuolto: jätteiden käsittelylaitokset, joissa muuta kuin vaarallista jätettä sijoitetaan kaatopaikalle, joka on mitoitettu vähintään 50 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle.** Esityksessä vuotuinen jätemäärä on sama kuin nykyisessä laissa. Tähän kohtaan sisältyvät myös maankaatopaikat. Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että maankaatopaikkojen YVA-raja ei ole tasaveroinen hiekan- ja soranottoon ja louhinnalle ehdotetun YVA-rajan kanssa, joka on 200 000 k-m^3 (noin 500 000 tonnia).

Maankaatopaikkojen aiheuttama merkittävin ympäristöhaitta aiheutuu alueen raskaasta kuljetusliikenteestä ja mahdollisesta maa-ainesjätteiden käsittelystä. Maa- ja kiviainesten otossa aiheutuvat ympäristöhaitat ovat samatyyppisiä, mutta yleensä merkittävämpiä, sillä ottotoimintaan liittyy yleensä myös räjäytyksiä, louhintaa ja siten haitallisempia melu- ja pölyvaikutuksia. Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että ympäristövaikutuksiltaan hyvin samanlaisten toimintojen YVA-menettelyn soveltamisen rajan tulisi olla samalla tasolla. Tämän vuoksi Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ottotoiminnan YVA-rajaa tulee laskea tai maankaatopaikkojen YVA-rajaa tulee nostaa, jotta nämä hanketyypit ovat vertailukelpoisempia. Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan maankaatopaikalle tarkoituksenmukaisempi YVA-kynnys olisi vähintään 200 000 tonnia. Esitetty raja 50 000 tonnia soveltuu kuitenkin hyvin muille jätteille.

Lakiesityksen perusteluissa tulee lisäksi täsmentää, sisältyvätkö kaatopaikalle sijoitettavat, muun muassa peittomateriaalina hyötykäytettävät ainekset myös YVA-menettelyn soveltamista edellyttävään vuotuiseen jätemäärään.

Uudenmaan ELY-keskus on lausunnossaan 2.5.2018 todennut, että kohdassa **6) kemianteollisuus**, muutos on merkittävä ja vaikeaselkoinen. YVA-menettelyn soveltaminen hankkeisiin muuttuu kemianteollisuuden osalta ratkaisevasti. Epäselväksi jää, johtaako muutos muun muassa siihen, että YVA-menettelyä ei enää sovelleta tekokuituja valmistaviin tehtaisiin, voimassa olevassa laissa liuottimien käytön perusteella YVA-menettelyä edellyttäviin tehtaisiin tai TUKES:n luvituksen piiriin kuuluviin

vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti valmistaviin tehtaisiin. ELY-keskus toteaa, että vielä tiiviimpi yhtenäistäminen YSL:n kanssa olisi suotavaa. Muutoksen jälkeen YVA-menettelyä saatetaan soveltaa kokonaan eri laitoksiin kuin voimassa olevassa laissa. Uudenmaan ELY-keskus pitää tärkeänä sitä, että päivityksen perusteluissa esitetään selkeästi, miten käytännöt muuttuvat nykytilanteeseen verrattuna.

Uudenmaan ELY-keskus on lausunnossaan 2.5.2018 todennut lisäksi, että kohdassa **9 f)** on ollut tulkintaepäselvyyttä siitä, edellyttääkö jokainen uusi olemassa olevaan satamaan rakennettava yksittäinen kantavuudeltaan yli 1350 tonnin aluksille rakennettava laituri YVA-menettelyä. Yhdenmukainen tulkinta tulee täsmentää lain perusteluissa.

ELY-keskusten resurssit YVA yhteysviranomaisen tehtävien hoitoon on turvattava. YVA-lain aikaisempi muutos toi lisää YVA-tehtäviä, ja hankeluettelon muutokset saattavat tuottaa aikaisempaa useampia YVA-hankkeita.

Johtaja Satu Pääkkönen